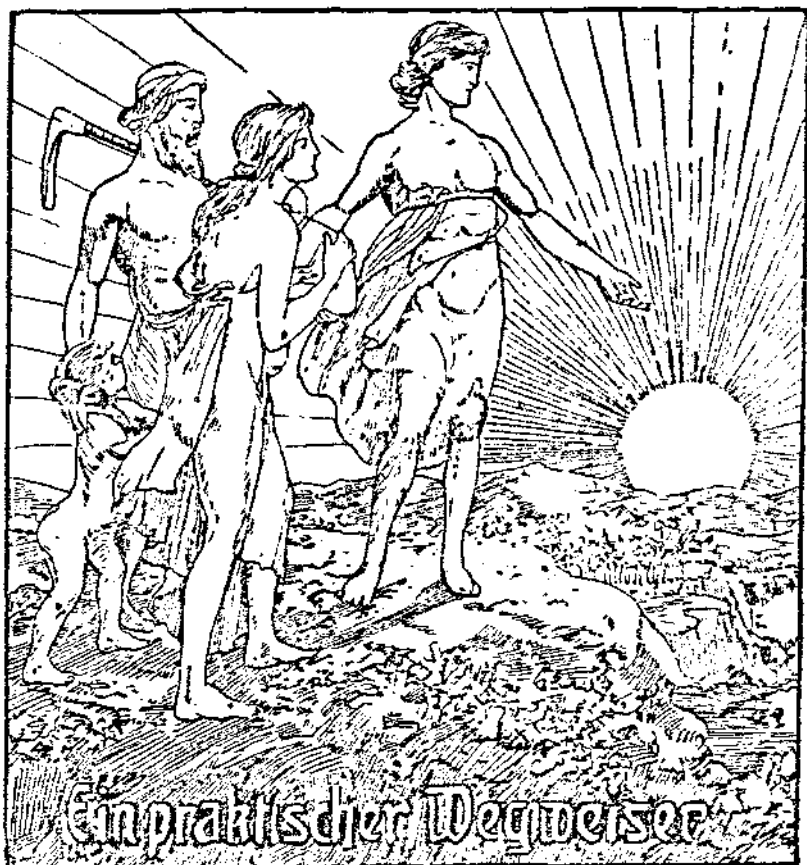

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЪ

Одобрено и препоръчано отъ Министерството на Народното Просвѣщение
съ окръжно № 2053 отъ 25. I. 1929 г.

редактира родителско-учителски комитетъ.

РЕДАКТОРИ: { Д-ръ Кирилъ Йордановъ — училищенъ лѣкаръ
Мих. Д. Николовъ — учителъ

Въ съгласие съ природата!

Още съ книжка 6-та изпратихме на всички неотчетени абонати чекова бланка отъ нашата чекова смѣтка № 2391, обаче не всички се отчотоха. Молимъ неплатилитѣ да ни изпратятъ абонамента чрезъ пощенската ни чекова смѣтка, за да не ни принуждаватъ да изпращаме квитанции по пощата, или да ги предаваме на инкасаторъ, защото тоя начинъ на инкасиране, независимо че е свързанъ съ неприятности, но ни товари съ излишни разноски.

Миналата книжка 6 та изпратихме на адреси, посочени отъ приятели на природолѣчението, като ги замолихме да я прегледатъ и ако не желаятъ да ни станатъ абонати, да ни я повърнатъ. Ония отъ тѣхъ, които я задържаха, смѣтаме за наши абонати за второто полугодие и имъ пращаме и настоящата книжка, като ги молимъ да изпратятъ абонамента отъ 30 лв. чрезъ пощенската чекова бланка, която имъ изпратихме, за да имъ изпратимъ и премията. Ако нѣкой не желае да получава списанието даваме му още една възможност да ни каже това, като ни повърне настоящата и миналата книжка обратно, макаръ да сж разрѣзани и прегледани. Списанието никому не натрапваме.

Обществениятъ интересъ къмъ природолѣчението напоследъкъ е извънредно много повишенъ. Отрупани сме съ писма и въпроси по природолѣчението отъ различни краища, кждето нашата книжнина не е още проникнала. За да изпълнимъ дълга си къмъ всичкитѣ знайни и незнайни жадуващи за една истинска здравна просвета. Отъ сега се организираме така, че нашето списание за идещата година IX., която ще започне презъ м. септемврий т. г., да проникне и въ най затѣтениитѣ кѣтища на родината ни. За тая цель преустроихме администрацията си, привлѣкохме нови сътрудници съ намѣрение да го подобримъ и даже разширимъ. За да разрешимъ обаче, успѣшно задачата си ще разчитаме на услугата на нашитѣ приятели и читатели. Нуждни ни сж адреси на лица, безразлично кжде тѣ живѣятъ, за да ги заинтересуваме съ нашето списание, като имъ изпратимъ пробни книжки и покани. Отъ всички слоеве на обществото може да имаме нашитѣ нови приятели, обаче най подходящи сж читалища, учители, чиновници, пенсионери, търговци, работници, служители по санитарното ведомство, разни страдащи, както и всички по будни люде отъ села и градове. Такива адреси, колкото може по-вече, разчитаме, че ще получимъ отъ всички наши читатели и истински приятели. Направената услуга на списанието ще бжде услуга и на природолѣчението. Списъцитѣ може да ни се пратятъ съ 30 ст. пощ. марка като „дѣлови книжа“, въ отворенъ пликъ.

би, казвамъ и физиономията на лѣчебното изкуство ще бжде малко по-друга.

Облечената въ официално признание лѣчебна наука се казва *Алопатия*. Това ще рече науката, която ни учи да лѣкуваме болеститѣ съ лѣкарства, които, дадени на болния, потушаватъ болестнитѣ признаци. Незадоволенитѣ отъ нея лѣкарски срѣди създадоха нова лѣкарствена наука, наречена *Хомѳопатия*, съ основателъ Ханеманъ. Тази нова наука ни учи да лѣкуваме болеститѣ съ минимални дози лѣкарства, които предизвикватъ присжитѣ на болестта признаци, а не да ги потушаватъ. Тази наука не е официално навсѣкжде призната, но въ много страни сж учредени специални институти за нейното изучаване въ медицинскитѣ факултети. У насъ въ България едва ли нѣкой е чувалъ за нея, изключая лѣкарскитѣ срѣди. И най-сетне, онази частъ отъ лѣкарскитѣ срѣди, които не намиратъ радикалното разрешение на въпроса за здравеопазването и въ нея, се отдѣлятъ и образуватъ третата школа лѣкари — *природнитѣ лѣкари*. Тѣ казватъ, че истинско лѣкуване ще вършимъ само тогава, когато не прибѣгваме къмъ употребата нито на едната, нито на другата отъ лѣкарственитѣ системи, а си служимъ единствено и изключително съ онѣзи природни фактори, които сж създали и подържатъ живота. Това сж поклонници на хипократовия вжтрѣшенъ лѣкаръ. Разбира се, прибѣгването къмъ нѣкое лѣкарство въ изключителни случаи, не се отрича и отъ природното лѣкуване. Само, че то е изключително, рѣдко и на втори планъ. Въ повечето медицински факултети има вече учредени катедри по физикалното лѣкуване. Трѣбва да подчертаемъ, че обличането въ официално признание на даденъ редъ, или становище на науката, не е още доказателство за неговото съвършенство.

Отричането на лѣкарствата не е най-сжществената разлика между едното и другото лѣчебно изкуство. Напротивъ, това е най-незначителната разлика, даже това сж допирнитѣ точки помежду имъ, защото и природното кѣкуване прибѣгва понѣкога до лѣкарства, макаръ и рѣдко. Коренното различие е въ това, че върването за произхода на болеститѣ е толкова далечъ едно отъ друго, колкото е далечъ небето отъ земята. Друга разлика има въ туй, че едната върва въ това, че като се потискатъ болестнитѣ признаци се помага на природата, а другитѣ твърдятъ противното. Още и въ това се различаватъ, че еднитѣ държатъ на силната храна, а другитѣ виждатъ въ тази силна храна сериозна причина за безчетнитѣ човѣшки страдания. Още и въ това, че еднитѣ върватъ само въ защитнитѣ сили на организма и тѣмъ възлагатъ всичкитѣ си надежди, а другитѣ пакъ искатъ да

вѣрватъ, но не смѣятъ да се откажатъ отъ изкуственото намѣсване и доискусоряване на природата.

Характерното въ природното лѣкуване е, че то гледа на жизненитѣ и болестни проявленія на тѣлото като на единостъ. Имаме следнитѣ характеристики:

1) Болестъта не е изменение само въ единъ органъ чрезъ който случайно се манифестира вжтрѣшната аномалия. Всѣка болестъ е нарушение въ цѣлостъта на организма като единностъ. Това нарушения на равновесието въ него, е химическо анормализиране на тѣлеснитѣ сокове — е най-сетне сокова *дисক্রазия*, ако искаме да се изразимъ научно по Д-ръ Лааманъ.

2) Излѣкуването на една болестъ не може следователно да се състои въ третирането, нежели изрѣзването, на отдѣленъ органъ, или частъ отъ тѣлото. Напротивъ, обсега на цѣлото тѣло като недѣлима еденица, въздействиуването на всички негови жизнени сили, събуждане неговитѣ отбранителни срѣдства — неговата „лебенскрафтъ“.

3) *Лѣчебнитѣ срѣдства*, които сж въ състояние да повлияятъ върху цѣлостъта на организма, да преобразятъ и преродятъ сжщия и пакъ го поведатъ къмъ радикално оздравяване, сж даденитѣ ни отъ природата: слънце, свѣтлина, въздухъ, вода, земя, пѣсакъ, гимнастики, масажи и силна но безотровна недразняща диета.

4) Като радикално преобразуващъ и прераждащъ начинъ, природосъобразното лѣкуване може да се приложи най-добре въ специално пригодени институти, съ всички приспособления за ефикасно прилагане на лѣчебнитѣ ценности. Това сж природолѣчебнитѣ лѣкарски кабинети, природолѣчебнитѣ болници и найсетне, като специаленъ родъ институти — природолѣчебнитѣ паркове. Последнитѣ играятъ голѣма роля презъ лѣтото, но и презъ зимата даватъ своя плодъ. Въ всички такива случаи, онѣзи, които желаятъ искрено да получатъ оздравѣване, трѣбва да се просвѣтятъ добре, да се отдадатъ напълно и всестранно на лѣчебната работа, като къмъ нея привлекатъ даже и близкитѣ си. Не опитъ, не прилагане отъ „дъждъ на вѣтаръ“, а работа сериозна и трудна предстои на такъвъ боленъ, за която той трѣбва да е годенъ. Иначе, най-добре е, да не почва. Другъ е въпроса съ обикновенитѣ, температурнитѣ болести. Тѣ се леко, бързо и ефикасно лѣкуватъ при домашни условия. Стига болниятъ да не е суеверенъ и заблуденъ въ лѣкарствата, отъ които не може да се откаже. Защото, единъ курсъ на природно лѣкуване не значе само оздравяване отъ дадено заболяване, а е сжщевременно основно школуване и подготвяне къмъ всестранна здравна просвѣта, къмъ самопомощъ и предпазване отъ сетнешно заболяване. Да се лѣкувашъ природно,

това значи да следвашъ цѣло училище и да станешъ много вещь по здравнитѣ въпроси. Него може да потвърди всѣки нашъ последователъ, който е челъ и опозналъ тайната на излѣкуването.

„Заклевамъ се, че въ практиката си ще лѣкувамъ болнитѣ си така, че да оздравѣятъ за най-късо време, съ минимумъ материални разноси, съ най-безвреднитѣ за организма средства“.

Произнася всѣки промовиращъ, следъ свършването си, лѣкаръ. Една клетва, на която най-добре отстояваме придържайки се въ продължението.

Морбили (брусница)

Тази болестъ е доброкачествена и се смѣта изобщо като една необходимостъ въ детската възраст.

Причини. Бацититѣ сж още нелознати и смѣта се, че заразата става съ вдишването имъ. Бацититѣ сами не могатъ да предизвикатъ болестъта, ако нѣма нуждната почва, каквато представлява само отровения организъмъ, причина на което е нередовностъ въ храносмилането. Затова и кърмачетата до 6 мес. не заболяватъ отъ морбили, или поне много рѣдко. Защото нужно е да има повечко натрупанъ материалъ отъ чужди вещества. Обикновено заболяватъ деца и младежи, които сж все въ затворени стаи. Въ семейства, поради общото предразположение, обикновено заболяватъ всички деца. Понѣкога и възрастни получаватъ морбили.

Болестни прояви. Въ 11 дни (инкубиционенъ периодъ) има само слаби прояви, общо неразположение, липса на апетитъ, слаба хрема и едва забелязана треска. После три дни катараленъ периодъ, студъ съ огнь до 40°, силна хрема, кашлица, възпаление въ очитѣ, нѣкога стомашни и чревни катарии, повръщане и диария. На втория день отъ катаралния периодъ има явенъ признакъ, по който да се установи болестъта. На мекото и твърдо небце се явяватъ колкото лещени зърна, червени петна, а на бузитѣ, близо до сливицитѣ малки бѣли точки, като напръскано съ варъ и всѣка точка съ червенъ кржгъ. Сега следватъ 7 дни на изшарване. На 4-тия день то е вече навсѣкжде избило и то все съ 40—40·5° температура. Първо червенитѣ петна се явяватъ на бузитѣ около устата, очитѣ и продължаватъ на всѣкжде. На седмия день вече шарката е изчезнала. И следватъ 7 дни на лющене, което е придружено съ силно потене. Презъ цѣлата болестъ организма усилено се освобождава отъ отровни и чужди вещества. Въ тѣзи процеси взематъ участие: кожата чрезъ

шарката и потенето, дихателнитѣ органи съ възпаление, кашлица, хрема, предразналость; червата и стомаха сж сжщо възпалени и езика силно обложенъ. Лѣтно време протича по-лесно болестъта, защото излжчванията сж изобилни, а зимно време не. Бжбрецитѣ отдѣлятъ една концентрирана и люта урина, много отровна. Само рѣдко се явява възпаление въ бжбрецитѣ отъ много силнитѣ болестни отрови. Всичко това допринася много за благоприятния изходъ на болестъта. Ако нѣкой отъ тѣзи органи престане да отдѣля и изхвърля отрови, тогава се явява отравяне, което предизвиква менингитъ. Лѣчебната треска помага сжщо усилено при изгаряне на отровитѣ и бацилитѣ. Мобилизирани сж и всички други части на тѣлото. Въ кръвта сж увеличени бѣлитѣ кръвни тѣла, далака е увеличенъ, а често и лимфатичнитѣ жлези.

Лѣкуване. Споредъ природното лѣкуване трѣбва да се направи всичко възможно, за да се подпомогне и засили отдѣлянето и чистенето. Първо е важно да се засили потенето и силното избиване на шарката, а после отклоняване на катаралнитѣ явления въ ларинкса и дробоветѣ къмъ кожата и нервата. Цѣлата болестъ трѣбва да се прекара на легло въ провѣтрена стая съ малко отворенъ прозорецъ, а да се избѣгне дразнене на дихателнитѣ органи отъ сухия въздухъ, окачватъ се мокри кърпи, или се туря гореща вода въ сждове, за да се изпарява. Очитѣ често да се миятъ. Болния се държи на топло, но завивкитѣ да не сж много дебели и и тежки, за да излизатъ лошитѣ изпарения. До като трае огъня и липса на апетитъ, да не се дава никаква храна. Жаждата на болния, обаче, да се задоволява напълно, особено съ прѣсна вода, за да се даде възможность на отровитѣ да се изхвърлятъ. Диарията да се подтиква съ студени клизми, а сжщо съ клизми да се отстранява запека, ако се появи. Катарата на дихателнитѣ органи да се лѣкува по общитѣ правила (изпотпяване, присницови компреси и др.) Вжтрешно горещо питие. Може да се правятъ и повишаващи седящи бани, пакъ съ цель за изпотпяване. При така наречената повърната морбилия, трѣбва по-интензивно потене, което се получава съ хардалени увивания: 2—3 шепи прѣсно стуканъ хардалъ се забърква съ 1—2 литри топла вода, до като почне силно да мирише. Въ тази каша се потопява единъ чаршафъ и се изтискава и съ него се увива детето—първа обвивка до подмишницитѣ, а втората до врата. Отгоре се слага одеалс, на челото студень компресъ. Така се седи 20 минути, тогава се махва всичко, прави се една топла баня, следъ това една влажна увивка и тогава се оставя детето да спи, продължавайки силно да се поти. Следъ такова лѣкуване обикновено излиза скритата шарка. Ако има морбиленъ крупъ, тогава се на-

лага хардалъ на врата, или пъкъ се поставятъ две пиявици, което много облекчава. Само въ най-краенъ случай се прави разрѣзъ на гръкланя. За подбуждане на дишането и сърдцето, хубави сж чести студени измивания, или по нѣкоя топла баня 35° съ търкане на гърба и гърдитѣ до зачервяване, следъ това студено обливане съ 1 — 2 литри вода, на гърди, вратъ и гърбъ. При правилно лѣкуване, рѣдко се явяватъ последици на морбилията. Само при ненавремененно прилагане на природното лѣкуване се явяватъ нѣкога, като последици, пневмония или плевритъ, особено зимно време, но не сж опасни и лѣкуването на морбилията се продължава, както и преди. Увеличатъ се банитѣ съ студени обливания. Като една последица е и бжбречното възпаление. При него се продължаватъ банитѣ и вѣнъ отъ това се дава съответна диета. Сжщо като последица и то при слаби и болнави деца, се явяватъ силни циреи на кожата. Лѣкуватъ се, като се усили и подпомогне дейността на кожата.

Възпалението на устата не се лѣкува отдѣлно, освенъ изплакването имъ съ чай отъ лайка съ лимонъ.

При възпаление въ ухото се правятъ горещи компреси, паренъ душъ и съгревающъ компресъ.

Искусствено хранене кърмачето

Тѣзи, които бѣха наши абонати миналата година, четохъ подробно разглеждане въпроса за естественото хранене на кърмачето. Тѣ знаятъ вече кога и колко се дава на кърмачето да сучи, кога и какви допълнителни храни (кашички и пр.) се даватъ.

Много сж случаетѣ, когато кърменето ще бжде невъзможно, затова естественото хранене ще трѣбва да се замѣсти съ искусствено хранене. Казва се искусствено, защото кърмачето не отраства на майчината гърда, а дава му се искусствена храна — краве млѣко.

Опасноститѣ отъ заболяване при искусственото хранене сж винаги по-голѣми, затова то трѣбва да става внимателно, при точно предписаніе, при образцова чистота. Особено презъ горещитѣ лѣтни дни. Млѣкото се дава съ биберонъ, който трѣбва добре да се изварява и измива преди всѣко употребяване. Самото млѣко да се преварява добре и се държи чисто захлупено на хладно, особено лѣтно време. То трѣбва да се получава отъ сигурно здрава крава, най-добре отъ познатъ довѣренъ източникъ. Защото и найстрогата ветеринарна контрола не може да гарантира безупречността на млѣкото.

При естественото хранене давахме на кърмачето петъ, шестъ пжти да бозае. Първитѣ три месеци детето се храни

изключително на майчината гърда и не получава нищо друго. Отъ началото на четвъртия месецъ, или най-късно петия месецъ, къмъ кърменето даваме допълнителна храна, която подробно сме разгледали въ нашата книжка „За майчинтъ“. По-неже тази допълнителна храна и при изкуственото хранене остава сжщата, тукъ ще разгледаме само съ какво, колко и какъ приготвено млѣко трѣбва да замѣнимъ майчината кърма.

Установено е, че най-подходящо, защото най-близо по съставъ до майчиното, млѣко за изкуствено хранене е кравето. Друго твърде подходящо е млѣкото на козата, но само за кратко време. То ни гарантира, че зараза отъ туберкулоза нѣма да стане, но затова пѣкъ води къмъ анемия при дълго употребяване.

Ето една кратка схема за изкуствено хранене:

Отъ първия до края на третия месецъ млѣкото се употребява разредено наполовина — половинъ вода и половинъ обезкаймачено краве млѣко. Отъ четвъртия до седмия месецъ млѣкото се увеличава, като се взематъ две трети млѣко и една трета вода. Чакъ отъ началото на осмия месецъ преминаваме къмъ даване чисто обезкаймачено млѣко. За разреждане на млѣкото си служимъ или съ чиста вода, или, което е още по-добре, съ оризена, овесена или брашнияна вода.

Дневната дажба на кърмачето отъ така разреденото краве млѣко е за първия месецъ 600 грама, дадено на петъ, шестъ пжти презъ три часа по 100 грама.

Втория месецъ толкова пжти по 120 грама.

Третия „ „ „ „ 130 „

Четвъртия „ „ „ „ 140 „

Петия „ „ „ „ 150 „

Ежемесечно увеличаваме съ по 10 грама докато стигнемъ презъ десетия месецъ по 200 грама, при което количеството оставаме безъ да увеличаваме количеството за едно ядене повече отъ 200 грама.

Значи, приготвеното по горния начинъ краве млѣко замѣства майчиното. Отъ четвъртия месецъ почваме да даваме допълнителна храна (кашички и прочие) точно както е показано въ нашата книжка, спомената по-горе.

Обикновено при горния начинъ на изкуствено хранене, кърмачето вирѣе добре. Въ случаитъ, когато се види, че то не върви добре, тогава вече е нужна намѣсата на лѣкаръ, който ще проучи причината и направи необходимото изменение състава и количеството на храната.

И все пакъ, кърменето си остава едничкото правилно хранене, което гарантира правиленъ растежъ на кърмачетата и го дарува съ достатъченъ естественъ имунитетъ. Изкуственото хранене остава да се приложи въ крайни случаи, когато естественото, по сериозни причини, е невъзможно.

Кожни болести

(Продълж. отъ бр. 6.)

2. Изриви отъ физикални и химически дразнения

Всѣки отъ насъ е виждалъ, а и всѣки може самъ да направи този експериментъ — да се **охлузи, удари, премаже** на кое да е тѣлесно мѣсто. Скоро следъ това ще получи подуване, зачервяване и сгорещаване на мѣстото. Вънкашнитѣ прояви се дължатъ на силно приливане на кръвъ и излъчване на течностъ. Въ тѣзи кожни изриви сж най-ясно изразени онѣзи реакции, които организма провежда като самозащита и лѣчебенъ стремежъ. Тукъ най-добре се манифестира *лъчбеното възпаление* на професоръ Биръ. Оздравяването на тѣзи предизвикани отъ вънъ кожни изриви става, или съ следа отъ сикатриса (белегъ) или безъ такава. Първото — ако удара е билъ твърде силенъ и второто — ако е билъ слабъ.

Лѣкуването става единствено съ присницови сгревающи (влажни) компреси, които се смѣнятъ следъ изсъхване. Масленитѣ превръзки (описани въ премията къмъ год. VIII ма на „Природенъ лѣкаръ“) може да се приложатъ.

Да погледнемъ ржцетѣ на работника и малкитѣ пръсти на коя да е модерна дама, съ тѣснитѣ обувки. И двамата иматъ силно надебеляване на кожата на строго опредѣлени мѣста. Това се е получило отъ продължителното постоянно охлузване и натискане върху кожата, която реагира съ специално надебеляване, за да се запази отъ постоянния натискъ. Това надебеляване, тази „шия“ на работническата ржка и **мазола** на дамския кракъ сж видимо отбранителна реакция на защищаващия се организъмъ. Още едно доказателство за способността на организма, самъ да си помага и лѣкува. Първоначално се образува често едно мехурче, като най-бърза акутна защитна реакция отъ страна на организма. И следъ като дразнението не престава и този бързъ начинъ на защита не помага, тогава се прибѣгва къмъ надебеляването като отговаряще на хроническото хлузене.

Лѣкуването изисква най-първо да се премахне постоянното хлузене. При дамата премахване тѣснитѣ обувки. Следъ това останалото възпаление подъ тѣхъ се лѣкува чрезъ присницови и маслени компреси. При мазолитѣ особено полезно е налагането имъ съ горещъ сокъ отъ лимонъ (презвръзване) или честото имъ намазване съ лимоновъ сокъ. Парното набиране размеква добре умъртвенитѣ кожни надебелявания и подпомага оздравяването.

Подъ действието на прекалено силна **топлина** или **студъ** се образуватъ пакъ кожни изриви: само зачервяване, съ мѣхури и съ образувани вече рани. Това сж тритѣ степени на изгарянето и измръзването. И тритѣ степени оздравяватъ

благодарение предизвиканото отъ защитнитѣ сили на организма, лѣчебно възпаление. Въ едни случаи оставатъ белези, въ други не — въ зависимостъ отъ силата на дразнението и дълбочината на поражението.

Лекуването е лесно, защото колкото по невинно третираме мѣстото, толкова по бързо оздравява. Колкото повече смущаваме лѣчебнитѣ реакции съ активна намѣса, толкова по бавно върви оздравяването. Присницови компреси, маслени превръзки сж сбикувено достатъчни да оздравятъ изгореното. Измръзнали части се енергично изтриватъ съ студено и постепенно минаваме къмъ топли приложения. Най сетнеменящи приложения за активиране кръводвижението.

Има хора, при които, поради особена слабостъ въ конституцията, най-лекото измръзване води къмъ образуването на посиняване и подуване (фростбойле). Тукъ е нужно преди всички общо регенериращо лѣчение чрезъ преобразуване на кръвта и соковетѣ (диети, слънце и т. н.)

Химически срѣдства често предизвикватъ кожни изриви съ зачервяване подуване разраняване. И тукъ лѣкуването е съ присницови компреси и маслени превръзки.

При огръвания (слънце, кварцъ и т. н.) често предизвикваме кожни изриви и зачервяване, които чрезъ охлаждане, присницови компреси, маслени превръзки, оздравяватъ глатко. При слънчево изгаряне намазването съ краставиченъ сокъ е полезно.

Б

Кожни болести следствие смущения вътрѣ въ организма

Въ досега разгледанитѣ кожни изриви проличава едно малко различие между схващането на лѣкаря — алопатъ и насъ. Това е въ туй, че природния лѣкаръ при всички тѣзи случаи обръща голѣмо внимание върху общото третиране на цѣлия организмъ, макаръ и кожнитѣ прояви да сж на ограничено мѣсто. Въ всички тѣзи случаи, за разлика отъ насъ, лѣкаря — алопатъ нарежда лѣкарствено мазане, измиване или налагане на болнитѣ кожни части, безъ да прилага приложения съ цель повлияване организма въ неговата целостъ. Иначе различията не сж значителни.

Следващитѣ за разглеждане кожни болеси и вече представяватъ една областъ отъ медицинската наука, кждето голѣмитѣ различия между двата лагера ясно личатъ. Тукъ ние стѣпваме на единъ противенъ за тѣхъ възгледъ, почиващъ на сигурни познания и опитъ. Въ всички следващи кожни болести, ние виждаме огледалото на вътрѣ разиграващи се ненормални процеси, докато противния намъ лагерь, подъ влиянието на професоръ Хебра, все още смѣта всички за чисто

органи прояви и върху това гради своя начинъ на лѣчение, който е коренно различенъ отъ нашия. Въ желанието си да представимъ ясно нашето схващане и на онѣзи г. г. колеги, които стоятъ още на противния лагеръ, ние ще приведемъ множество болнични листове отъ които ще се види колко правилно е нашето схващане и колко добри резултати дава лѣкуването изградено на тѣзи схващания.

1. Кожни изриви като усилено излжчване вследствие смущение въ дълбоко лежащи органи на организма.

Единъ основенъ въпросъ се поставя, който трѣбва да бѣде отговоренъ, преди да пристѣпимъ къмъ разглеждането на тѣзи кожни болести отъ новото гледище. Установява се, че кожнитѣ изриви сѣ вследствие аномалии вътрѣ въ организма. Пита се тогава, въ тѣзи случаи кожата като атакуванъ отъ аномалията и увреденъ отъ сжщата, органъ ли да смѣтаме, или като органъ, който смислено, целесъобразно се притича въ помощта за борба съ аномалията. На това да се отговори правилно е много важно, ако искаме да изградимъ и правилното лѣчение. Въ първия случай ще атакуваме аномалията „дошла“ въ кожата, за да защитимъ „нападнатата“ кожа, а въ втория ще приложимъ нагаждания, които да подкрепятъ кожата въ нейната целесъобразна оздравителна работа, идваща въ помощъ на организма въ неговата борба съ вътрешната аномалия. Следвайки това естествено указание, ние нѣма да мажемъ кожата съ мехлеми за потискане изрива, а ще ѝ действуваме съ разнитѣ физикални природни лѣчебни фактори (слънце вода, пара и т. н.) съ което ще усилюваме изрива, ще увеличимъ излжчването и така доведемъ до пречистване и оздравяване. Видно е, че е голѣма разликата между мазането, отъ една страна и физикалното третиране, отъ друга. Въ първия случай потискаме, потушаваме изривитѣ, а въ втория ги усилюваме — желаемъ ги. Съ това ние не само довеждаме до оздравяване кожнитѣ изриви, а и не позволяваме вътрешната (първо функционална) аномалия да се доразвие въ анатомическо овреждане на разнитѣ органи въ тѣлото, което вече е неизлѣчимо или трудно овладяемо.

а) Кожни изриви следствие неправилна веществена обмѣна

Въ всички случаи на подагра, ревматизъмъ, диабетъ, чернодробни и бѣбречни страдания, ексудативна диатеза (особена конституционна слабостъ) и неправилно хранене, въобще, имаме най-разнообразни кожни изриви.

Въ основата на всички тѣзи аномалии изглежда да лежи преди всичко *неправилното хранене*. Ако човѣкъ се храни правилно въ истинската смисълъ на думата, тогава той никога нѣма да има подагра, ревматизъмъ, а отъ тукъ и придру-

жавацитѣ ги често кожни изриви. За насъ, следователно, всички гореказани кожни болести сж едно и сжщо — неправилно обменяване храната въ организма. Но за по-голѣма ясностъ, ние ще разпредѣлимъ разнитѣ прояви по реда, който ни учи медицинското училище.

Ексудативенъ, полимофенъ, коженъ изривъ (*Erythema exudativum multiforme*). Многобройни голѣми и малки разноформенни червени подутини по кожата. Приличатъ на измръзвания отъ които се различаватъ по това, че не сърбятъ както измръзванията. Явяватъ се най-вече по краищата, рѣдко по трупa. Отъ мнѣтна до дланна голѣмина, придружени съ температура, придружаватъ често ревматизъмъ и се дължатъ на неправилна веществена обмѣна. Тѣ сж лѣчебна реакция и еднакво ценни както и температурата.

Диктуването е общо и мѣстно. Първото се провежда чрезъ четкови, половинъ, слънчеви и въздушни бани. Влажни овивания, суровоядене и изпотявания. Мѣстното съ парно набиване и приснищови компреси.

Еритема нодозумъ (*Erythema nodosum*) се явява главно по предната частъ на краката подъ коленетѣ. Сж твърди, тъмно кафяви подутини придружени съ ревматизмални болки. Естество, причини и лѣкуване както многоформната еритема, казана по-горе.

Пурпура (кръвни петна), е кожно заболяване придружено отъ малки подкожни кръвоизлияния. Ревматизмалната отрова (пикочната киселина), която се излчва презъ лигавицитѣ на ставитѣ и предизвиква възпалението, излчва се и презъ кожата. Дава често температурни скокове. Придружена е съ ревматизмални болки. Е сжщо лѣчебна реакция на организма за премахване основната причина на ревматизма. Тази форма се нарича *пурпура ревматика*.

Твърде тежка форма на кръвнитѣ петна е т. н. **Верлховата болестъ** (*Werlchofsche Krankheit*) която дава кръвоизливания въ вътрешно лежащи органи и по лигавицитѣ. Още по-тежка форма на сжщата болестъ се явява **скорбута** съ силна тенденция къмъ кръвоизливи. Тѣзи различни форми на болестъта, придружени повече или по малко съ ревматизмални прояви, будятъ основателно съмнение, че се касае още и до липса на соли и витамини. Затова суровояденето и слънцелѣчението даватъ твърде добри резултати. Общото лѣкуване проведено съ познатитѣ ни видове водоприложения и т. н. допълнятъ лѣчението.

Екзема Това е най-честата и най-важна кожна болестъ отъ разглежданата тукъ група — кожни болести причинени отъ неправилна веществена обмѣна. Различаваме *акутни, хронически и обикновенъ екземъ*. Острия екземъ се проявява въ зачервяване, подуване, образуване на мехурчета, крусти и

мокрене. Различава се отъ кожни прояви следствие отъ вън-ка действащи дразненния по това, че първитѣ се ограничаватъ на мѣстото на дразненнето, а втория се разрасва и по незасегнатитѣ части.

Хроническия екземъ е много сходенъ съ болестъта псориазисъ, която ще разгледаме на друго мѣсто. И при двете имаме много често т. н. *пикочмохисела диатеза* съ склонность къмъ ревматизъмъ и подагра. Въ случая тѣзи кожни изриви се явяватъ пакъ като усилено излжчване презъ кожата, като лѣчебни отбранителни реакции. Затова и когато при едно наше лѣкуване, екземата на първо време се усилюва, ние се радваме, защото това е отъ полза за общото здравно състояние и имаме по-пълно пречистване на организма.

Третата форма на екзема (обикновения) е една смесена форма отъ акутенъ и хронически екземъ съ зачервяване, лющене, пъпки, мокрене и прочие.

Понеже екземата е най-важната и честа кожна болестъ която най-ясно показва нашето основно разбиране сжщината му, *начина на лѣкуването*, ще изложимъ като приведемъ множество болнични листове на екзема и тѣхното излѣкуване по нашия методъ.

Псориазисъ. Това е другъ видъ кожно заболяване вследствие аномалии въ веществената обмѣна. И това страданието е лѣчебенъ стремежъ на организма и усилена кожна излжчителна работа.

Типичното характерно кожно страдание дава точковидни, пръстеновидни, длановидни прояви съ лющене на сребристо бѣли люспи. Сливането на отдѣлнитѣ петна често стига до тамъ, че голѣми тѣлесни части се покриватъ, а не рѣдко и цѣлото тѣло. Псориазиса е сериозно, упорито, мъчно лѣчимо, даже неизлѣчимо страдание. Този неуспѣхъ въ лѣкуването споредъ нашето разбиране се дължи на неправилно схващане неговата сжщностъ, като очистителна и оздравителна работа, а отъ тукъ и неправилното му лѣкуване. Трѣбва да подчертаемъ, че често и най-голѣмитѣ специалисти не могатъ да различатъ единъ хронически екземъ отъ псориазиса. Природния лѣкаръ не си и чуи главата много за да ги разпознае едно отъ друго, защото тѣ сж идентични, сродни страдания, а и дветѣ усилено излжчване на организма съ цель оздравяване. Дебело подчертавамъ, че тѣзи две заболявания сж най-типичнитѣ, които показватъ колко безразлично е за природното лѣкуване точното разграничаване болеститѣ предизвикани отъ вътрешни причини. Важното за природния лѣкаръ е да разпознае дали се дължи на външашно действащи причини (паразити и др) или пъкъ на вътрешни аномалии. Защото отъ тукъ градимъ и правилното лѣчение. Щомъ знаемъ веднажъ, че и дветѣ казани тукъ болести иматъ една основна причина,

следва, че лѣкуването ще е едно и сѣщо, независимо отъ това дали сме ги разграничили или не.

Не е отъ значение за лѣкуването даже и това, дали този изривъ е обикновенъ псориазисъ или папулозенъ сифилисъ,¹⁾ защото лѣкуването и при двата случая ще е неспецифично. Специфичното лѣкуване съ живакъ и тѣмъ подобнитѣ, като потискащо, ние отхвърляме.

Смущения въ веществената обмѣна и болеститѣ отъ това, както и бъбречни и чернодробни страдания, водятъ често къмъ особенъ другъ видъ коженъ изривъ нареченъ **уртикария** или **копривенъ изривъ**. Тѣй често срещаната при младитѣ **акна** по лицето не е нищо друго освенъ пакъ излжчителна, оздравителна и очистителна работа на организма.

Пруритусъ е друго заболяване отъ този родъ, при което болниятъ страда отъ упоритъ коженъ сърбежъ безъ видими изменения на кожата. И тукъ сърбежа е предизвиканъ отъ излжчвани презъ кожата токсини (отрови), които дразнятъ кожнитѣ сетивни нерви. Всѣки упоритъ коженъ сърбежъ трѣбва да ни наведе на мисълта да нѣмаме захарна болестъ, или чернодробно страдание, при които имаме токсини. Въ други случаи причината ще е нередовностъ въ храносмилателния каналъ, или нервни разстройства. При старцитѣ често имаме универсаленъ коженъ сърбежъ, безъ видими изменения. Слабото обезотравяне чрезъ излжчителнитѣ органи при старитѣ хора, нерзанигъ неправилни инервации на кожата при сжщитѣ, както и недостатъчното кръвоспохождане на кожата, сж достатѣчни да ни обеснятъ естеството на старческия коженъ сърбежъ.

Лѣкуването и на тази болестъ ще покажемъ чрезъ единъ случай на излѣкувано страдание изъ нашата болнична практика.

(Следва въ бр. 8.)

Свѣтящия човѣшки мозъкъ

Между органитѣ на човѣшкото тѣло мозъкътъ заема, като седалище на душевнитѣ свойства, особено мѣсто.

Докато по-рано процеситѣ въ човѣшкия мозъкъ се обясняваха съ помощта на философията, днесъ модерната наука се основава само на научно обоснованитѣ резултати и съ помощта само на тѣхъ се мѣчи да разреши сжщитѣ проблеми.

Въ онова време, когато електрическигъ свѣтлини вълни

¹⁾ Изнасяме становището на автора безъ да се изказваме ние.

бѣха предметъ на най-усърдно разучване и внимание, бѣше бѣзко до ума да се подложи и мозъкътъ на едно таково изучаване, още по-вече, че е имало нѣкой признаци, които още тогава сѣ говорили за подобна свѣтлинна енергия на човѣшкия мозъкъ.

Съ едно ново откритие на проф. Де Кринисъ тази проблема намери своето разрешение. Той доказа, че мозъка притежава посредствена свѣтлинна сила, която е распределена не равномерно по цѣлия мозъкъ и която въ различнитѣ годишни времена е различно интензивна. За забѣляване е, че тази скрита енергия се изгубва подъ влиянието на нѣкои химикали.

Освенъ това този авторъ откри друга една мозъчна материя, която сама свѣти и която има свойството да изпуска активна лъчева енергия.

Тѣй като да се наблюдава живия човѣшки мозъкъ е невъзможно, той е изаадилъ мозъка на току що умрѣлия и го изсушилъ. Така приготвения мозъкъ е изложилъ 5 до 6 часа на слънцето или 1 до 2 часа на кварцова лампа. Следъ това огрѣвия мозъкъ е поставилъ въ една тъмна стачка върху неосвѣтена още фотографическа плоча, която следъ известно време е била промита както всѣка друга фотография.

Следъ всичко това той е забѣлявалъ многобройни тъмни петна отъ различна интензивностъ.

Следъ това той повтаря сѣщия опитъ, като предварително излага мозъка на действието на етеръ и хлороформъ. Сега авторътъ констатира, че горепоменатитѣ петна — затъмнения липсватъ.

Отъ това заключава, че мозъкътъ не притежава вече оная свѣтлинна енергия, която се констатира при първия опитъ. Значи горепоменатитѣ химикали унищожиха т. д. к. онова що изпускаше свѣтлината.

Знае се, че етера и хлороформа разтварятъ всички видове мазнини и тѣмъ сродни съединения. Отъ това автора заключава, че носителитѣ на това свойство сѣ тѣла отъ рода на мазнинитѣ. Това негово заключение се потвърждава и отъ факта, че бѣлото вещество на мозъка съдържа повече мазнини и то изпуска повече свѣтлина. (последното е доказалъ сѣщия пакъ съ помоща на фотографическата плоча).

Освенъ това намѣрилъ е че въ мозъка има друго едно вещество, което е отъ групата на *лецитинитѣ*. Последното свѣти безъ да бѣде предварително изложено на слънце. Ние знаемъ, обаче, че лецитинитѣ съдържатъ фосфоръ, който има свойството да фосфорисцира.

Едно друго откритие доказва колко сложни сѣ физиологическитѣ отношения на този процесъ.

Горнитѣ опити професорътъ направя съ мозъци взети отъ починали презъ пролетта, лѣтото и есенята. Този експери-

ментъ го е довелъ до заключението, че силата на свѣтлинната енергия е различна презъ различнитѣ годишни времена. Тя е най-силна презъ лѣтото, а най-слаба презъ есенята.

Професоръ Де Криникъ вѣрва даже, че е намѣрилъ и причината на горното явление. Той казва: Човѣшкия организъмъ подъ влиянието на слънчевитѣ лъчи развива или произвежда различно количество енергия. Систематически измѣрвания на кръвното налягане сж доказали, че презъ топлиѣ годишни времена всички хора, а особено по чувствителнитѣ, иматъ по-голѣма обмѣна на енергия отколкото презъ студентѣ годишни времена.

Кръвното налягане се повишава презъ пролетѣта стига своя максимумъ презъ лѣтото за да спадне пакъ презъ есенята.

Като се има предвидъ (доказано отъ физиологията), че т. н. *ултралѣчи* указватъ грамадно влияние върху човѣшкото тѣло, ние можемъ основателно да заключимъ: „Активното изпускане на лъчи отъ препарирания човѣшки мозъкъ е въ пълна зависимостъ отъ обмѣната на енергия въ сѣщия организмъ приживе. Съ други думи и следователно — отъ количеството на действаващитѣ върху му слънчеви лъчи.

Ако и на пръвъ погледъ това откритие да се вижда твърде отвлечено и безъ практическо значение за въ живота, то за науката е една голѣма придобивка. Съ този си наученъ трудъ авторътъ откри частъ отъ важнитѣ връзки и зависимости между душевнитѣ и тѣлесни прояви на животинското тѣло. До преди това откритие се мислеше, че слънцето предизвиква само една хиперемия въ всички части на тѣлото вследствие на което кръвообращението се улеснява, нутриивнитѣ¹⁾ условия подобряватъ и съ това се постига значително подобрене на общото състояние. Действието върху мозъка се предполагаше и се заключаваеше, но не бѣше доказано. Непосредствено не само него, това ново откритие може да се използва и за лѣчебни цѣли. Зашто сжщевременно афтора доказва че умственитѣ способности се увеличаватъ подъ влиянието на слънчевитѣ лъчи. Така, че нагрязания на мозъка могатъ да ни послужатъ като сръдство за увеличение умствената работоспособностъ на даденъ индивидъ. Известно ни е че *Русо* е обичалъ да се разхожда гологлавъ при слънчеви дни. Изглежда той да е подозиралъ това благотворно влияние на слънчевитѣ лъчи върху човѣшкия мозъкъ, влияние което днесъ е вече научно доказано.

Отъ това може всѣки отъ насъ да се убеди, ако при умствена умора направи разходката на *Русо* следъ която ще почувствува събранитѣ си мисли и увеличената си умствена работоспособностъ.

Д-ръ К. Й.

¹⁾ Условия на храненето.

Отровността на ментола

За будния читателъ поднасяме още една преценка за действието на разнитъ лѣкарства. Съ това изпълняваме единъ дългъ къмъ народното здраве.

Въ сериозното списание „Природа“ четемъ следното:

„Наближава края на зимата, а заедно съ това се увеличаватъ заболяванията на дихателнитъ органи: хреми, гърлоболъ, грипъ и прочие, противъ които започватъ да се употребяватъ интензивно ментолови бомбони и пастили за дезинфекциране на дихателнитъ органи или ментолови пасти и ментоловъ вазелинъ за намазване на възпаленитъ ципи на носа.

Обаче тѣзи лѣкарства сж опасни особено за малки-тъ деца.

Наскоро въ парижката медицинска академия *Дръ Шампо* е докладвалъ нѣколко опасни отравяния отъ три четири само ментолови бомбони на деца, майки-тъ на които, въ желанието си да ги излѣкуватъ отъ хрема, едва ли не ги отровили. Имало е смъртни случаи на пеленачета, въ носа на които майката е поставила капки ментолово масло или е намазала вътрешността на ноздритъ съ ментоловъ вазелинъ.

Ментолътъ действува на рефлекситъ на дишането и на тултенето на сърдцето и причинява спирането имъ при млади крѣпки организми“.

Б. Р. Горниятъ докладъ на поменатия французки лѣкаръ изнесенъ въ българско списание, не е първата констатация въ този смисълъ. Който следи развоя на медицинската наука, той отдавна знае за вредитъ отъ много лѣкарства. За него горното е само едно припомняне на отдавна установени научни истини. Ние повтаряме само, че дезинфекционното действие на ментола се въобще оспорва, което съ цитатъ отъ видни медицински представители, изнесохме въ бр I год. VIII на „Природенъ лѣкаръ“. Като имаме предвидъ не само предписването на ментола отъ лѣкаря, а и масовата му консумация безъ лѣкарско предписание, наложително се явява горното сериозно предупреждение — не употребявайте ментолъ.

Истинскитъ приятели на списанието се отчитатъ на време а и подканятъ другитъ къмъ това.

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЬ

НАУЧНО-ПОПУЛЯРНО СПИСАНИЕ ЗА ПРИРОДНО ЛЪКУВАНЕ
И ПРИРОДОСЪОБРАЗЕНЪ ЖИВОТЪ

Год. аб. 60 лв. За странство 100 лева Чек. сметка 2391

РЕДАКТОРИ: { Д-ръ Кирилъ Йордановъ бул. „Мария Луиза“ № 34
 Мих. Д. Николовъ у-лъ Варна, телефонъ 2846

Епилепсія

отъ Д-ръ Алфредъ Браухле

Болезтът е едно от най-сатанинските страдания въ човешкия род, чийто естество и същество е все още една загадка за медицинската наука. Виждашъ на видъ здравъ, младъ, енергиченъ човѣкъ отъ преди си и внезапно той пада на земята, почва да се гърчи, да извива очи, да пѣхти. По устата му се явява пѣна, евентуално и кръвъ отъ прехапаниа езикъ. Следъ малко гърченията намаляватъ болния изпада въ едно унесено сънно състояние отъ което събуденъ почти не помни нищо за станалото съ него. Пълното безсъзнание въ време на припадака, не въ всички случаи, сж така типични както описания горе. Имаме случаи, кждето припадака е едва познаваемъ. Често пхти е даже безъ въсѣкакво падане на земята. Честотата на припадците е най-различна — отъ нѣколко дневно до единъ на месеци и години.

Изследвания и експерименти показваха, че дразненето на лѣквои центрове въ главния мозѣкъ предизвикватъ сжщитѣ припадачи и по всичко личи, че припадѣцитѣ се явяватъ като ефектъ отъ това дразнение. Кокло е обаче това дразнение, какъ става то, отъ кжде идва, е въпросъ не отговоренъ отъ никого. При по-точни наблюдения и проследявания епилепсията представлява едно вътрешно отравяне като припадѣцитѣ сж моментни кризи на това отравяне. Сжщо така както сж отравянията при захарна болестъ и уремията. И въ действителностъ, припадѣцитѣ обикновено свършватъ съ усилено излжчване (уриниране) изпотяване, диария и тѣмъ подобни. Берлинския лѣкаръ Д-ръ Граацъ сжщо така приема както санитарния съветникъ Д-ръ Шаале, а и други автори, че припадака е моментъ на максимално раздраждане мозѣчни центрове и действието на упоителнитѣ лѣкарства се състои въ парализиране и спѣване припадака именно въ момента на силното дразнения.

Предвидъ на това, че епилепсията се проявява често още въ детската възраст макаръ и обикновено въ най-невинна лека, не типична форма, необходимо е всѣки читателъ да бжде освѣтленъ. Обикновени незначителни припадаци денемъ или нощемъ при деца и кърмачета се взематъ за обикнове-

ни нерви припадаци, които сж чести явления въ тази възраст. Вземати за невинни, третиранни несериозно и неправилно, съ отравяне на детето се оформяватъ въ истински епилептични припадаци и чакъ тогава ставатъ ясни за лѣкаря и околнитѣ. Нужно е значи, всички нервни смущения у децата, особено когато взематъ характеръ на спазми и припадаци да се гледатъ като сериозни начални прояви и се подлагатъ на системно правилно гледане. По такъвъ начинъ често ни се удава да предотвратимъ израстването имъ въ истински епилепсия. Това се обяснява може би съ туй, че продължителното правилно гледане паралелно съ отравянето на детето води къмъ преобразуване и регенериране на организма премахва особенното предразположение и не позволява неговото хроническо вътрешно отравяне, било то отъ каквото и да е естество.

Различаване на обикновенитѣ нерви припадаци отъ истинскитѣ епилептични е важно. Епилептика пада внезапно безъ огледъ на това, че ще падне въ вода или огънь. Нервнитѣ припадаци внимателно, предпазливо и никога не падатъ въ опасно мѣсто. Първитѣ губятъ съзнание, вторитѣ не. Появата на пѣна въ устата и особено прехапването на езика е сигуренъ белегъ противъ нервния и за епилептичния припадакъ.

Като сериозни причини, поне като ускоряващи идването на болестъта, трѣбва да подчертаемъ алкохолизма, даже и въ минали поколения на болния, изобилното месоядство, тежки душевни сътресения или тѣлесни наранявания и удари. Вероятно смущения въ жлезитѣ съ вътрешна секреция играятъ нѣкаква роля. Хроническия запекъ е винаги отъ вреда. Наследственостъта играе голѣма роля.

Лѣкуване на епилепсията

Преди всичко строга забрана на алкохолъ, месо, тютюнъ, кафе, какао, готварска соль. Прекарване седмици, а и месеци, при строго *сурвооядене*. Следъ това изключителенъ вегетариански режимъ на хранене, който остава за винаги. Всичко онова, което отъ опитъ болния знае, че предизвиква припадаци и влошава състоянието, трѣбва да се избѣгва, което става най-добре чрезъ единъ природосъобразенъ животъ. Тѣлесна преумора, душевни сътресения, отъ какъвто и да е характеръ, сж винаги вредни. Внезапно явяващитѣ се припадаци носятъ за болния риска да попадне въ огъня, въ водата, въ урви и прочие. Отъ тукъ се налага той да е винаги придруженъ отъ второ лице и да избѣгва близостъта съ опасни мѣста.

Въ време на припадака разкопчаватъ се всички дрехи, които претѣгатъ. Припадналия се поставя въ такова положение и

на такова мѣсто, че при непрестаннитѣ гърчания да не се удря и наранява въ околни предмети. Въ устата, между зѣбитѣ въ страни, може да се промъкне парче платъ, което да пречи на прехапването на езика, което много често става.

Въ нѣкои случаи спазмитѣ се явяватъ само въ една краищникъ. Въ такива случаи привързването на тази тѣлесна частъ често не позволява разрастването на спазмитѣ по цѣлото тѣло, което е отъ значение. Иначе, когато се почувствуватъ признаци, че приближава епилептиченъ припадѣкъ, добре е веднага да се направятъ повишаваща баня на рѣцетѣ или краката или дветѣ. Психично повлияване, както и казанитѣ бани, често сж въ състояние да предотвратятъ пристѣпа. Когато имаме често повтарящи се спазми съ температура, даже и непрекъснаго безсъзнание, не забравяйте нѣколкократното клистиране за изпразване на червата.

Истинското лѣкуване на болния става въ време на паузитѣ. Въ време на припадѣцитѣ лѣкуване въобще не се провежда. Само гореказанитѣ мѣрки се взематъ за облекчаване и копиране пристѣплитѣ. Истинското лѣкуване предполага строго проведено правилно хранене. Това е истинското вегетарианско хранене. Единъ епилептикъ въобще може и бива да е само строгъ вегетарианецъ. Всѣко отклонение отъ това носи рискове за болния. Иначе редовно правени въздушни бани, леки дихателни упражнения на открито, леки тѣлесни упражнения, два три четъви масажи седмично, два пѣти обжулвания на тѣлото, единъ два пѣти седмичноменящо измиване тѣлото, четкови бани една, две седмично, смѣнявани съ половинъ бани. Мѣнящи бани краката до три седмично. Цѣли или тричетвърти влажни озивания на тѣлото седмично многократно и частични слънчеви бани¹⁾. На умеренъ слънце се огрѣватъ кратко краката до надъ коленетѣ, корема частично като главата винаги се държи на сѣнка. Всичкитѣ гореказани приложения се правилно комбиниратъ и разпредѣлятъ за презъ седмицата така, че да не става претрупване на организма, а споредъ самочувствието и силитѣ на болния тѣ се съгъстватъ или разреждатъ. Иначе често и продължително прекарване срѣдъ природата, лека градинска работа, възможно ободряване чрезъ подходящи разговори и събесѣдници е твърде важно за заздравяването. Понѣкога лѣкуването на сливицитѣ по *Рюдеръ* (специално изсмукване на сжщитѣ) допринася за оздравяването.

Твърде благотворно действие оказва психотерапията приложена отъ опитенъ лѣкаръ — разбира се въ комбинация съ другитѣ фактори на природното лѣкуване. Професоръ Ветерщандъ съобщава за оздравѣли случаи именно по този начинъ.

Отъ историята на природното лѣкуване знаемъ по много лѣкари въ древността, че прекарана малария отъ епилептикъ

1) Подкреждането на казанитѣ приложения се прави за всѣки индивидъ отдѣлно.

донася често оздравяване на епилепсията. Знаемъ днесъ, че чрезъ изкуствено насадена малария се лѣкува прогресивната парализа. Може би скоро ще дойде времето, когато ще лѣкуваме и епилепсията по този начинъ.

Епилептицитѣ не бива да се женятъ въ интересъ на самитѣ себе си и на обществото, защото епилепсията се предава по наследство.

БОЛНИЧЕНЪ ЛИСТЪ № 74

Единъ случай генуинна епилепсия

Твърде ясно ще стане на читателя лѣкуването на епилепсията като опишемъ единъ случай изъ нашата болнична практика.

Въ семейството и рода на болния липсва наследствена епилепсия и алкохолизъмъ. Като две годишно дете ималъ три пжти припадаци и спазми. Чакъ следъ 15 години, въ седемнадесетата му годишна възраст, получава новъ припадъкъ. Това завежда болния при професоритѣ В. и С., които нареждатъ да се взема непрекъснато луминалъ. Болниятъ следва това вземане десетъ години. Но припадациитѣ се явяватъ редовно презъ две седмици. Презъ това десетгодишно лѣкуване е получено само едно прекъсване пристѣпитѣ за четири месеци. Другото време сж се явявали редовно. Въ време на припадака болния е губилъ съзнанието, прехапвалъ е езика си, ималъ е пѣна на устата и силни гърчове. Всичко говори за истинска епилепсия остановена отъ множество лѣкари и профосори. Безрезултатното лѣкуване съ неспирно вземане стровния луминалъ, принуждава болния да подири професоръ Ф., който предлага операция на мозъка, приемайки, че се касае за яконова епилепсия. Не искайки да рискува съ операцията, болниятъ се отнася до нашата болница за природно лѣкуване—„присниццаусъ“. При постѣпването въ болницата припадациитѣ се явяваха всѣки две седмици.

Не е излишно да подчертаемъ, че срѣдъ медицинския свѣтъ епилепсията се смѣташе за неизлѣчима. Мъчеше се съ бромъ и луминалъ нейното потискане. Но азъ повтарямъ, че чрезъ тѣзи лѣкарства излѣкуване не може въ никой случай да настѣпи. Тѣхното действие нѣма нищо докссващо сжнността на болестъта, (вижъ книгата „хадбухъ деръ натурхайлкунде“ страница 645).

Пристѣпи се къмъ лѣкуването на болния. Обжулвания, менящи измивания, четкови и половинъ бани, влажни овивания, суровоядене и вегетарианско хранене и участие въ масовитѣ заседания за психотерапия, доведоха небивало бързо до оздравяване на болния. Следъ шестъ седмично лѣкуване го изписахме съ голѣмо подобрение. Изпратенъ е у дома си при даденъ режимъ за следване. Следъ година болния повторно

идва въ болницата. Безъ да е получилъ каквито и да сж признаци, той желае като предотвратяваще, да прекара още единъ курсъ на лѣчение при насъ. Сжщото лѣчение се прави единъ месецъ, болния въ отлично състояние се изписва. Следъ толкова годишно лѣкуване и неспирни припадаци, едногодишно изчезване, безъ лѣкарствено потискане, ни дава основание да приемемъ, че болниятъ е истински оздравѣлъ.

Б. Р. Не е излишно съ нѣколко думи да посочимъ единъ случай намъ лично познатъ: Младежъ отъ едно поповско село, студентъ първа година въ търговската академия въ Варна, получава ненадейно за него припадаци въ краищата, които бързо се разрастватъ по цѣлото тѣло съ ухапване на езика, пѣна въ устата и прочие — всичко ясно говорящо за епилепсия, потвърдена впоследствие и отъ други лѣкари. По нашъ съветъ болния напусна академията и си отиде въ родното село. Влезе въ връзка съ наши опитни последователи, набави си и нужната литература и почна едно системно лѣкуване по метода на Куне. Коремообтривни седящи бани, строго вегетарианство, безсолна храна, суровоядене и нѣкои други леки приложения. При това самолѣкуване болния оздравява и се оженва. Работи си редовно селската работа и толкова години отъ тогава, (повече отъ 5—6) нито признакъ отъ болестта. Този случай мислимъ е твърде подходящъ за да ни покаже върху кои принципи трѣбва да се направлява лѣкуването на тази тъй мъчно овладяема болестъ.

Вредни ли сж домати́тъ употрѣбавани въ голѣмо количество

Много пжти съмъ подчертавалъ, че най-голѣмото зло за човѣчеството е криворазбраната култура която натрапва единъ много нездравъ и нехигиениченъ начинъ на живѣне и лѣчение. И ако това водено изъ погрѣшни пжтища човѣчество се опомнеше, на тази грѣшна земя щеше да цари само братство миръ и любовъ. Ние работимъ, работятъ и още много други у насъ и въ всички културни страни. Бавно но сигурно ние печелимъ привърженици и все повече и повече се увѣличава броя на онѣзи, които се решаватъ веднажъ за винаги да скѣсатъ съ тази покварена култура и тръгнатъ изъ единствения правъ пжтъ, пжтя който води назадъ къмъ природата. Бавно, но сигурно, човѣчеството, рано или късно, ще съзнае, че въпрѣки голѣмия прогресъ и науката трѣбва да се върне и заживѣе единъ животъ въ пълно съгласие съ законитъ на майката природа. Тоестъ природосъобразния животъ се бавно но сигурно натрапва и става необходимостъ за измжченото и израждащо се човѣчество.

Единъ отъ най-важния въпросъ за здравеопазването е въпроса съ храненето на човѣка. Докато неотдавна се мислеше, че само месото, млѣкото, яйцата, маслото и т. п. сж най-подходящата храна, днесъ навсѣсжде се зове за повече зеленчукъ, плодове по-малко калори, повече витамини, соли и скрита слънчева енергия. Единъ отъ хранителнитѣ продукти който задоволява тази празнота въ нашата храна сж

доматитѣ

Числото на доматоядцитѣ се все повече и повече увеличава. Днесъ всѣки знае, че доматитѣ съдържатъ соли витамини и сж отлична храна. Даже и консерваторитѣ въ това отношение почватъ да даватъ на кърмачетата си сокъ отъ домати. Но заедно съ това засилване на консомацията почватъ да се явяватъ прибързани гласове противъ тѣхъ. Нѣкой клиници и хигиенисти, които ежедневно даватъ на болнитѣ си отрови безъ това да е вредно, почватъ да се опасяватъ, че многото употрѣбяване на домати било вредно поради богатството имъ на оксална киселина, която образува, или спомага образоването на камани и пѣсакъ. Това е накарало противния лагерь — защитниците на доматитѣ — да подирятъ опровержение на това опасение.

A. Bornträger е направилъ щателни изследвания и е намѣрилъ, че доматитѣ съдържатъ: Първо *лимонена* киселина, второ *ябълчена*. Една презъ друга сж по-безвредни, по-здравословни и даже лѣчебни. Сокътъ отъ доматитѣ не съдържа никаква оксална киселина. Въ отстоялитѣ, отекнали, но не развалени още домати е намѣрилъ бернщайнзойре. Съ това той е доказалъ, че опасенията на тѣзи клиници и хигиенисти сж неоснователни.

Отъ други пъкъ лѣкарски среди се съобщи за нѣкакви отравяния отъ домати, което отравяне се дължало на това че съдържали *соламинъ*. Изследванията и проучванията въ това направление сж показали, че въ единъ килограмъ домати се съдържа едва 0.04 — 0.076 грама *соламинъ*. Едно отравяне съ такъвъ единъ процентъ *соламинъ* е абсолютно немислимо.

И така намъ става ясно, че употрѣбата, макаръ и на по-голѣми количества домати, не е съвсемъ опасно, а само полезно.

*

Д-ръ W.

Презъ последнитѣ 50 години доматитѣ бѣха много онеправдани. Болнитѣ — било отъ бъбречна болестъ, било отъ заболяване на черния дробъ, отъ ревматизъмъ, подагра и др. — се бояха отъ киселината на домата, считаха я едва ли не за отрова. Пъкъ и ученитѣ, лѣкаритѣ заявяваха, че доматътъ, поради оксалната си киселина, е явенъ врагъ на бъбрецитѣ и ставитѣ.

Всичко това бѣ заблуждение и пакостна безмислица.

Истината е, че домати́тъ почти не съдържа́тъ оксална киселина, съ която сж тѣй богати ревена, киселеца и спанакъ. Месестата частъ на домата е, наистина, кисела, но тя съдържа изобилно натриеви и калиеви цитрати и малати. Ала тѣзи цитрати и малати, понесатъ ли се въ кръвта — не забравяйте — тѣ изгарятъ въ нея и я алкализиратъ и освежаватъ.

Що се касае до оксалатитѣ — страшилището — тѣ, може да се каже, не съществуватъ. И най-тънцитѣ и най-учени изследвания (анализи) — каквито сж напр. тѣзи на Арманъ Вотие — едва се добиратъ до следи отъ оксалати въ зрѣлия домати́.

Тогазъ, когато киселецътъ съдържа до 3·50 грама оксална киселина на килограмъ, спанакътъ — 3·15, какъто — 4·50, рускиятъ чай — 3·75, домати́тъ не съдържа повече отъ 2 до 50 милиграма, споредъ зрѣлостта на изследвания домати́.

Това практически ще рече, че домати́тъ никакъ не съдържа оксална киселина, защото толкова, колкото домата, съдържа и картофа, а и съвсемъ безвредния бѣлъ хлѣбъ съдържа 3 — 4 пѣти повече.

Така, че ако може да се каже за какъто, чая, кафето, киселеца, ревена, спанакъ, че тѣ благоприятстватъ за изработването и осаждането на оксални и уратни соли въ артериитъ и въ различнитѣ вътрешни органи, за домата може високо да се заяви, че погрѣшно е набеждаванъ досега за същата пакостъ.

Домати́тъ, може да се каже, съвсемъ не съдържа оксална киселина и никога не причинява отдѣлянето на пикочна киселина въ организма.

Въ реда на зеленчуцитѣ и плодоветѣ, които се препоръчватъ за ставноболнитѣ, ревматичитѣ, на страдащитѣ отъ пѣсъци, домати́тъ трѣбва да заеме почетно мѣсто. Той трѣбва да се препоръчва на тия болни, стига само добре да го смилатъ.

Той опреснява кръвта на уморения работникъ. Той е, тѣй да се каже, живото и сочно месо на лѣтото, което отдава кръвта си, за да ни възроди.

Салатата отъ домати, поръсена съ естественъ виненъ оцетъ и зехтинъ, е незаменима.

Д-ръ Луи Делатръ

Полезни съвети при уригване

По разни начини въ стомаха често се образуватъ газообразни тѣла, които не можейки да излѣзатъ презъ естествения отворъ на стомаха, излизатъ въ форма на т. н. *уригване*. Често пжти неспирно, едва поносимо, болнитѣ уригватъ и изхвърлятъ неприятно миришещи газове презъ устата.

Въ всички случаи причината е неправилно храносмилане, смущения въ движението на храносмилателния каналъ. Следователно, оздравяването на всичкитѣ аномалии ще доведе до премахване уригването. Успокояващо действуватъ всѣки $\frac{1}{4}$ часъ глѣтки отъ айрянъ (останалото следъ получаване прѣсното масло отъ млѣкото) По Ервинъ Ликъ често вземани глѣтки отъ обикновена студена вода е хиляди пжти похубаво отъ скъпо плащанитѣ продукти на лѣкарствената индустрия.

Окрепваща очитѣ вода

Твърде добре окрепващо зрението срѣдство е следната специална „очна вода“: Чаяна лъжичка копъръ на четвъртъ литъръ вода се вари 10 минути до 20 минути. Прецежда се и се оставя да изтине. Съ тази студена отвара очитѣ се измиватъ всѣка вечеръ преди лѣгане. За сжщата целъ ни служи и медената студена вода, получена отъ лъжичка медъ съ четвъртъ литъръ вода. Когато пъкъ имаме и възпаление въ очитѣ, тогава си приготвяме чай отъ лайка, съ който често измиваме очитѣ при температура 26 градуса С.

Дилянковитѣ коренчета като лѣкарство

Една голѣма частъ отъ лѣкарствата, които купуваме отъ аптекитѣ, съдържатъ дилянкови коренчета подъ най-различна форма, или пъкъ елементи съ еднакво действие съ това на дилянковитѣ коренчета. Въ интересъ на финансовата ни политика, препорѣчително е всѣки да познава това лѣковито растение, тъй разпространено у насъ и да си служи съ него.

Всѣки живѣлъ или живѣещъ на село познава растението и всѣко време може да си събере корени, изсуши и дигне за употребяване.

При *безсъние* една чаша чай отъ дилянкови коренчета докарва успокоение и приятно безвредно заспиване. Особено когато безсънието е на нервна почва, безъ органическо заболяване. Успокояващо при колики и апандиситъ, кждето покоя на червата е отъ полза, чаша топълъ чай отъ дилянкови коренчета действува много добре и често може да замѣсти силно действуващитѣ опиати.

Чай отъ половинъ дилянкови коренчета и половинъ гю

зъмъ е отлично срѣдство при диарии. При спазми, припадаци у децата, този чай по чаяна лъжичка нѣколкократно на день, действува успокоително. Особено при променчивитѣ настроения при жени въ климактериума или съ хистериченъ оттекъ, диланковия чай действува добре още и затова, че нему се приписва специфично действие върху половитѣ жлези. Валериановитѣ капки купувани отъ аптеката оказватъ сжщото действие. За тѣзи, които нѣматъ възможностъ да бератъ и употребяватъ коренитѣ, ще си послужатъ съ тѣхъ.

Възпаление на сливицитѣ.

Лѣкуване съ захаръ.

„Въ детската практика се е оказало твърде ефикасно лѣкуването на различнитѣ ангини (вкл. ретроназалната ангина, гнойния ринитъ.¹⁾ Ангина Plaut — Vincent, Stomatitis aphthosa) съ захаръ. При ангинитѣ съ силна болезненостъ смученото на захаръ успокоява болкитѣ. При продължително смучане на захаръ затруднението при гълтането почти съвсемъ изчезва. Въ захарното лѣкуване ние имаме прочее едно *просто, евтино и приятно срѣдство*, което дава, въ всѣки случай, *не по-лоши резултати отъ другитѣ по неприятни и по-скъпи срѣдства*.

Касаело се за осмотични процеси. Силно хипертоничниятъ захаренъ разтворъ предизвиква единъ притокъ въ възпаленитѣ области отъ вътре на вънъ. Съ това чисто механично се улеснява изпадането на налепитѣ и отдѣлянето на бактериитѣ. Освенъ това възбужда се слюнчената секреция, която сжщо играе роля при оздравителния процесъ.

При по-голѣми деца се даватъ всѣки два часа по една чаена лъжичка ситна захаръ, или една бучка обикновена или кандисова захаръ, или бонбонъ за смучане.

При заболяване на носа или на назо-фарингеалното пространство всѣки два часа се капватъ въ всѣка отъ ноздритѣ по нѣколко капки отъ единъ 30—40% захаренъ разтворъ въ чай отъ лайка.

При Stomatitis aphthosa всѣки два часа съ пулверизаторъ се посипва пудра захаръ върху заболѣлитѣ мѣста на мукозата. Или афтитѣ се намазватъ съ гжстъ захаренъ сиропъ. На по-голѣми деца освенъ това се дава захаръ да смучатъ*.

Професоръ M. Sudhues, Kinderärztl.

Праг. 1935, № 12

Б. Р. Ето че въ едно научно списание се потвърждава научната издръжаностъ на едно лѣчебно срѣдство изъ народ-

¹⁾ Всички сж разни заболявания въ устата и носа

ната медицина, макаръ едва въ 1935 год. Едва ли има кжща кждето да не е известно лѣковитостта на сладкото при заболяване на устата. Чая отъ лайка, подсладенъ, при тѣзи страдания е сжщо старо, испытано известно лѣкарство. Въ последно време пакъ отъ наученъ източникъ се въведе лѣкуването на стомашната язва съ захаръ. Въ единъ отъ последнитѣ броеве на българското педиатрично списание се цитира въвеждането на захарното лѣчение при възпалението на бжбречното тасче. Тамъ се казва, че лѣкуването съ сладка вода (300—400 грама захаръ на 1½ литъръ вода) комбинирано съ *суровондене* (плодови дни) дава много по-бързо, много по-добри резултати отъ каквото и да е лѣкарствено лѣчение.

Изнасяме горното за да се види какъ бавно, но сигурно отдѣлнитѣ природни лѣчебни срѣдства изъ народната медицина намиратъ едно, следъ друго научно обосноваване. Така бавно, но сигурно се изгражда едно *ново лѣчебно изкуство* при което ще се „изостави химическия път, а се тръгне изъ пътя на безлѣкарственото лѣчение“ — думи на единъ виенски професоръ

За специалитетитѣ

Въ повечето случаи медицинскитѣ специалитети дължатъ своята поява на *търговски, а не на научни побуди*. Рѣдко нѣкои отъ тѣхъ се раждатъ научно и опитно доносени; единици само отъ тѣхнитѣ хилядници устояватъ на строгитѣ научни изпитни и оставатъ да се ползватъ отъ заслужено дългоденствие въ лѣчебната ни практика. Останалитѣ тѣхни множества като *научни недоносчета*, едва прекарватъ кжсия животъ на едnodневкитѣ, за да бждатъ бързо погребани по рафтоветѣ на аптеката, като *търговска мърда*, увеличавайки съ причинената загуба аптечната такса. Въ съгласие съ статията на Д-ръ Разсолковъ може да се допустне отношението на годнитѣ специалитети къмъ негоднитѣ, както *едно къмъ хилядо или дори както едно къмъ десетохилляди*. (!) Е, добре, при такова едно положение простиятъ стопански умъ повелява да се отбѣгва отъ товара на тая огромна мърда. Нищо повече отъ тоза не прави и нашата държава, която съ провѣрката вноса на медиц. специалитети прехвърля мърдата на смѣтката на производителя . . .

...Свободниятъ достъпъ на специалитетитѣ, обръща правилото съ главата на долу: болниятъ става за лѣкаря предметъ, обектъ, надъ който той, лѣкарьтъ, като надъ морско свинче прави своитѣ изпитвания на новитѣ специалитети . . .

...Свободниятъ достъпъ на медиц. специалитети въ страната влияе пагубно на интереситѣ на аптекаритѣ и то не толкова на материалнитѣ, които тѣ, аптекаритѣ и при спе-

циалитетитѣ ще съумѣятъ да защитятъ... Специалитетитѣ задушаватъ научнитѣ интереси на аптекаря, като отъ ученъ и довѣренъ производителъ на фармацевтни препарати, го понижаватъ до положението на простъ търговски представителъ на едрата фармацевтна индустрия, начинътъ на приготвянето и състава на препаратитѣ, на която му сж неизвестни и за които той не може да носи отговорност....

...Свободната система на специалитетитѣ засѣга и държавата въ нейнитѣ интереси. Милиони народни спестявания, се изнасятъ вънъ отъ границитѣ на страната....

Д-ръ Ал. Ив. Голъмановъ

Изъ „Медицински вестникъ“

Б. Р. Изнасяме горното мнение за специалитетитѣ, защото е български лѣкаръ.

Едно модерно лѣчение

преди да остарѣе се разклаща

Едно сравнително ново въ медицината е т. н. *хормонотерапията*. Това ще рече при недоимаци на даденъ вътрешно-секреторенъ хормонъ да вкарваме изкуствено отъ вънъ въ форма на лѣкарство. Нужната отъ допълване липсващи вътрешно-секреторни хормони е голѣма. Природния лѣкаръ по принципъ сподѣля допълването на тази липса, но предпочита това допълняне да стане възможно чрезъ събуждане недостатъчнитѣ вътрешно-секреторни функции, вмѣсто да ги замѣстя чрезъ изкуствено вкарване. Мотивитѣ за това предпочитание сж много и тѣхното изброяване тукъ не е нашата задача.

Но ето единъ признакъ за все още непълната състоятелностъ на това ново. Въ българския „Медицински вестникъ“ четемъ нѣколко извадки отъ „Британското списание за физикално лѣкуване“ година 1935 № 10 нещо интересно за последователитѣ на природното лѣкуване:

1) Кожата има вътрешно-секреторна функция — отдавна осждно позната истина.

2) *Облжчването* съ естествено слънце или кварцова лампа се приема за *екзактно* (точно) *дозирваща* се физикална метода. А точната дозировка е много важно за действието на дадено лѣчебно срѣдство — нѣщо което не можемъ напълно да гарантираме за химическитѣ срѣдства.

3) Съ горнитѣ облжчвания ние сме въ състояние точно, екзактно да повлияемъ благотворно върху ендокринно — нервно — вегетативната система и така да повлияемъ нормализиращо вътрешно-секреторнитѣ функции на жлезитѣ въ организма и доведемъ до оздравяване.

4) Най-сетне, въ вестника се подчертава, че даванитѣ

презъ устата лѣкарства (еднокринни) не могатъ никога да се точно дозиратъ, а правените ендокринни препарати като инжекция е по-опасно и по-небиологично.

Отъ горната констатация въ казаното чуждо, научно, медицинско списание се вижда, че хормонотерапията чрезъ лѣкарства за презъ устата и инжектиране, е мъчно дозируема, по опасна и противобиологична. И още — че чрезъ облжчване кожата — сме въ състояния да ги замѣстимъ. Ние пъкъ допълняме, че сжщата лѣчебна работа вършатъ не само облжчванията на кожата, а и всички приложения на природното лѣкуване действащи върху кожата (четковъ масажъ и др.)

Кожни болести

(Продължение отъ бр. 7)

Нѣколко болнични истории.

които ни показватъ точно какъ се провежда лѣкуването на кожнитѣ болести вследствие неправилна веществена обмѣна, а още и това, че тѣзи болестни изриви не бива да се потискатъ чрезъ лѣкарства, а само да се усилятъ чрезъ физикални срѣдства.

БОЛНИЧЕНЪ ЛИСТЪ № 3

Екзема и язви по краката

Предистория: 42 годишната болна отъ 7 години страда отъ хроническа екзема по цѣлото тѣло и незаздравящи язви по краката. Непоносимия сърбежъ довело до неспокойни нощи и безсъние. Силния изривъ и сърбежъ, предизвиквали непрекъснато температура.

При приемането на болната се констатира универсаленъ екземъ по цѣлото тѣло, нѣколко язви на краката, леко затлъстяване и запекъ.

Лѣкуването: Ежедневно повишаваща половинъ баня съ следващо три четвърти влажно овиване за два часа, последвано отъ студено обжулване. Ежедневни клизми. Строго суровоядене, измивания съ вода, оцетъ и лимоновъ сокъ противъ сърбежа. По сетне разрѣдяване горнитѣ приложения, вмѣтанеменящи душеве и четкови бани, смегчаване суровояденето и минаване къмъ вегетарианска храна.

Продължителността и резултатъ: 4 седмично лѣкуване. Найпърво сърбежа намалява, после изрива намалява, и до края на лѣкуването язвитѣ се затварятъ, изрива напълно изчезва и настѣпва пълно оздравяване. Болната се успокоява, сънътъ се възвръща.

Заключение: Хроническо кожно страдание съ незаздравящи язви дадоха отличенъ резултатъ лѣкувани по при-

родния методъ. И екземата и язвитѣ за насъ бѣха очистителна реакция, усилено излѣчване. Всичкитѣ тѣ сж оздравителни работи на организма. И ако болната се придържа въ научение при насъ режимъ, ако тя държи на правилното хранене и не позволи затлъстяване, тя ще остане и за въ бъдеще здрава.

Контроленъ прегледъ следъ една година потвърди, че болната е още здрава, а и ще остане здрава.

БОЛНИЧЕНЪ ЛИСТЪ № 4

Хроническа екзема и фурункулоза

Предистория: 47 годишна болна хранена съ месо парливи, пикатни яденета. Хронически запечена. Нестихващи кожни изриви и циреи завеждатъ болната при специалисти лѣкари, които я лѣкуватъ съ лѣкарства за изрива, мая за червата, но всичко безуспѣшно. Следъ двумесечно професорско лѣкуване, напълно изтощена, болната идва да постъпи въ „Присницхаусъ“ — болница за природно лѣкуване.

При приемането въ болницата: Универсаленъ коженъ изривъ (сърбящъ сухъ и мокрящъ) множество фурункули, крайно изтощена, слаба, болна.

Лѣкуване: Ежедневно парни набивания на изривитѣ и циреитѣ, влажни овивания и приснищови компреси на разнитѣ тѣлесни части. Повишаваща половинъ баня ежедневно — всичко преди обѣдъ. Следъ обѣдъ парни компреси на циреитѣ,менящи бани краката, ежедневно. Строго суровоядене (внимавай — изтощена болна, въпрѣки това суровоядене, прев.) Голѣмитѣ фурункули въ областъта на ануса не позволяваха клизмитѣ, затова нѣколкократно очистително. Следъ три седмично суровоядене преминаване къмъ смегчената му форма.

Резултатъ: Циреитѣ се отвориха чрезъ парата и изтекоха. Кожния изривъ се усили първоначално, за да утихне не следъ дълго. Циреитѣ оздравѣха. Следъ 5 седмично лѣкуване болната се изписа напълно здрава.

Контроленъ прегледъ следъ 6 седмици, показва че болната е напълно добре Трѣбва да отбележимъ, че всички лѣкували я до сега лѣкари и професори сж забранявали миенето и мокренето на изринатитѣ части. А у насъ лѣкуването ставаше изключително чрезъ мокрене и миене.

Заключение: Два месечно страдание безуспѣшно лѣкувано отъ специалисти, оздравихме само за 5 седмици. Разликата между нашето и тѣхното лѣкуване се състоеше въ това, че тѣ потискаха изривигѣ, а ние ги поущрявахме. Тѣ не обръщаха внимание върху общото лѣкуване, а ние държахме много на него. Първоначалното усилване изривитѣ не ни безпокоеше, защото знаехме че това е отъ полза за пре-

честването. Както изривитѣ, така и циреитѣ за насъ сж и тукъ очистителни работи. Следъ пълното пречистваане организма, изчезна и потенето, защото нѣмаше вече какво да се чисти.

БОЛНИЧЕНЪ ЛИСТЪ № 9

Пруритусъ

Предистория: По рано дълго и често страдалъ отъ ревматизмъ И до днесъ страда отъ запекъ. Сега вече 82 годишенъ страда отъ силенъ *сърбежъ* по цѣлото тѣло. Има все още ревматизмални болки по разнитѣ части на тѣлото.

При приемането: Твърде запазенъ старецъ съ единични тукъ тамъ кожни изриви (универсаленъ *сърбежъ* безъ изриви).

Лѣкуване: Четири пѣти седмично топли бани съ отвара отъ борови листа. Често обжулване тѣлото съ оцетъ, вода и лимоновъ сокъ смѣсени. Често на открито въздушни бани слънчеви бани. Строго вегетарианско хранене.

Резултатъ: Следъ 56 дневно лѣчение пълно оздравяване.

Контроленъ прегледъ: следъ 1 год. и 9 мес. Болниятъ е все още напълно здравъ. Самия той отбелѣзва че се чувствува като че ли подмладенъ по самочувствие и вънкашенъ видъ на лицето (ергенски пѣпки).

Поука: Единъ упоритъ старчески *сърбежъ* излѣкуванъ напълно по нашия методъ.

БОЛНИЧЕНЪ ЛИСТЪ № 10

Акна

Болниятъ страда дълги години отъ запекъ. Ялъ е много месо, малко зеленчуци. Отъ своята 16 годишна възраст страда отъ много пѣпки по лицето и гърдитѣ. Често гноятъ и ставатъ на цирки. Мазно лице. Ясно е че се касе до на всички познатата акна, която се явява при млади хора.

Лѣкуване: Преди обѣдъ три пѣти седмично електрическо изпотяване съ следзащо три четвърто влажно озиване за два часа. Отъ време на време четкова баня. Три пѣти седмично паренъ душъ на изривитѣ—гърди и лице. Три пѣти седмично тѣлесни упражнения и въздушни бани на открито—голъ. Следъ обѣдъ три пѣти менящъ фехеръ душъ. Три пѣти седмично кварцови загрѣвания (понеже е зима нѣма слънце) Смагчено суровоядене и колкото може въздушни бани.

Резултатъ: Следъ 25 дневно лѣчение запекъ напълно излѣкуванъ. Изрива почти изчезналъ.

Контроленъ прегледъ следъ 7 месеци: При твърде редовно прилагане на лекитѣ приложения у дома си, изрива изчезва напълно и болния е вече здравъ. Позволилъ си даже понѣкога да яде по-малко месо,

Поука: Едно три годишно страдание оздравихме за 26 дни напълно безъ рецидиви. За отбелѣзване е, че болниятъ се е хранилъ твърде неправилно, страдалъ е отъ запекъ а това вече ни обеснява силното замърсяване на организма, а отъ тукъ и изрива. Запека не е позволявалъ редовното излжчване на отпадаци и други чужди вещества презъ червата и затова природата е прибѣгнала до излжчзането имъ презъ кожата въ форма на вулгарната акна.

Въпроси и отговори

1. Какво можемъ да знаемъ за разширение на венитѣ?

Горниятъ въпросъ ни се задава отъ единъ нашъ абонатъ. Подробно сме разгледали тази балестъ въ книжка 3, год. II. на списанието. Тукъ ще повторимъ накратко само по-сжщественото:

За да се получи разширение на венитѣ въ разнитѣ части на тѣлото, сж нуждни две предпоставки. Първо специално предразположение въ стенитѣ на венитѣ (слабостъ) и второ, мудно кръвообръщане съ застой на кръвта. Тѣзи два фактора действуватъ и се взаимно допълнятъ, като подпомагатъ разширението. Причинитѣ пъкъ за тѣзи две условия сж многобройни, а и различни. Накъсо казано — противоестествения животъ.

Разширението може да стане на разни тѣлесни части, — главно краката. Засегнати сж повърхностно или дълбоко лежащитѣ вени. Разширението води къмъ още по-голѣмъ застой на кръводвижението и така води къмъ недостатъчно хранене тъканиѣ. Отъ тукъ се образуватъ незаздравящи язви по краката. Други опасности имаме въ това, че къмъ разширението често се присъединява възпаление на венитѣ, което е вече твърде опасно. Освенъ това често кръвта въ разширенитѣ мѣста се съсирва. Отъ тѣзи съсирени топки често се откъсва парче, което се разнася чрезъ кръводвижението по тѣлото, заткъва се въ нѣкой капиляренъ сждъ, запушва го и споредъ мѣстото на запушването причинява понѣкога моментална смъртъ, другъ пътъ по-леки, или по-тежки заболявания.

Лѣкуването е твърде трудна работа, защото се иска про дължително време и голѣмо постоянство. Закрепване стенитѣ на венитѣ и освежаване кръводвижението сж главнитѣ изисквания. Това става пакъ съ помощта на познатитѣ ни лѣчебни фактори.

Преди всичко избѣгване дългото стоене правъ. Често и

продължително лежение на гръбъ презъ деня съ дигнати крака. Често поглаждащи лѣчебни масажи на краката и ко рама. Добре действуватъ общитѣ, особено мѣстнитѣ, слънче ви огрѣвания на мѣстата съ разширенитѣ вени. Загрѣването до силно зачервяване се много препоръчва. Отлично действуватъ за освежаване кръводвижението въ краката колѣннитѣ поливания по Кнайпъ. Коремообривнитѣ бани на Луи Куне, като освежаващи червната перисталтика, премахващи запека и освежаващи коремния кръвообратъ, сж любимо приложение за тѣзи болни. Единъ, два пѣти дневно по една коремо отривна баня е достатъчно. Не бива да забравяме, че Куневитѣ бани повишаватъ спретнатостта на тъканитѣ, даватъ имъ тонусъ и така действуватъ отлично при хора съ тенденция къмъ отпадналостъ и атония на тѣлеснитѣ тъкани. Влажнитѣ чорапи по Кнайпъ е специална форма присницовъ компресъ и се правятъ презъ вечеръ, даже ежевечерно за презъ нощта. Освенъ горнитѣ приложения леки гимнастически игри и упражнения, дихателни, особено коремни упражнения, въздушни бани, четкови бани, четкови масажи и тѣмъ подобни, отлични наши приложения, сж винаги отъ полза за тѣзи болни.

Усложненията, нѣкои особености при разнитѣ болни, винаги ще наложатъ специални мѣрки, които могатъ да се наредятъ само отъ лѣкаръ, следъ внимателно изследване състоянието.

Трѣбва да отбележимъ, че често при много тежки форми на белестъта, консервативното лѣчение нѣма да доведе до резултатъ и ще се наложи оперативното лѣчение. То, обаче, не винаги е успѣшно и трайно. Такъ, че най-доброто е болниятъ на време да отпочне своето лѣчение, за да не позволи работата да дойде до операция.

Важно — понеже всички видове лѣчебни приложения на природното лѣкуване сж подробно разгледани въ специални книжки на библиотеката, сега се само спомѣнаватъ. Затова всѣки трѣбва да си достави тѣзи книжки за да знае и познава приложенията.

Ч. В. Хр.
а на именницитѣ именнитѣ дни.

Получени въ редакцията книги и списания

Детски смѣшки, весели стихотворения за дѣца отъ Любомиръ Дойчевъ, богато илюстрирана книжка отъ карикатуриста В. Виденовъ. Издава комитетъ „Българска книга“ ул. Денкоглу 28, София. Цена 5 лв.

Медико-Педагогическо списание кн. 1 год. II. за здравно социални и възпитателни грижи за детето и юношата съ интересно съдържание отъ областта на медицината и педагогиката. Редактори Д-ръ В. Шумановъ и А. Петровъ, абонаментъ 80 лв. Бул. „Драгоманъ“ 58 София.

Провинциаленъ журналистъ, бр. 1 двуседмично издание на Съюза на журналистите въ България. Сътрудничатъ видни провинциални и столични писатели, вестникари и общественици. Абонаментъ 50 лв., отдѣленъ брой 2 лв. Издава се въ гр. Търговище.

Сп Нова картинна галерия кн. 6 — 7 съ приложение луксозна мартеница и богати илюстрации къмъ текста. Редакторъ Ал. Григоровъ. Отдѣлна книжка 5 лв., годишенъ абонаментъ 40 лв. Адресъ: „Богомилъ“ 2, София.

Детски свѣтъ, кн. илюстрирано детско списание съ крайно занимателно и поучително съдържание. Год. абонаментъ 40 лв. Адресъ: ул. „Буная“ 16, София.

Готварската солъ като отрова и като лѣкарство отъ Д-ръ К. Чиловъ — София.

За първи пътъ на български се разглежда тъй подробно строго научно въпроса за ползата и вредата отъ солта. Въпроса за вредата отъ солта е отдавна повдигнатъ отъ реформаторитѣ въ лѣчебното изкуство. Въ последно време той става предметъ на подробно разглеждане и Д-ръ Чиловъ дава на българското общество, главно на българския лѣкарь единъ незаменимъ трудъ. Книгата струва 100 лв. 232 страници.

Съдържание

- 1) Що е природно лѣкуване
- 2) Брусница — домашно лѣчение
- 3) Изкуствено хранене кърмачето
- 4) Кожни болести —
наранявания, мазоли, изгаряне, измръзване, пурпура,
ЕКЗЕМА, еритеми, псориазисъ, сърбежъ.
- 5) Вредата отъ ментола
- 6) Разширение венитѣ
- 7) Епилепсия и природно лѣкуване
- 8) Уригване
- 9) Диланковитѣ коренчета лѣкарство
- 10) За специалиститѣ
- 11) Червенитѣ домати
- 12) Ангина — лѣкуване съ захаръ и др.

До Г_____

Градската библиотека

заявление _____

село (улица) _____

околия (гр.) **ВАРНА**

КНИЖНИНА

Доставят се от нас следните неизчерпани книги от библиотеките „Природолечение“, „Назад към природата“ и др., по крайно намалените имъ цени.

1) № 1 Варна, какво, какъ и кога лъкува, отъ Д-ръ К. Йордановъ	8 лв.
2) № 4 Лъкуване съ вода	15 „
3) № 5 Паролечение	10 „
4) № 6 Кратък курсъ по хишена	15 „
5) № 7 Ревматизмътъ и неговото лъкуване	5 „
7) № 8 Лъкуване по Шротъ	15 „
7) № 10 Лъкуване съ постъ (гладъ)	10 „
8) № 11 Суровоядене	10 „
9) № 12 Хишена на тълото	3 „
10) № 13 Чистота и здраве	3 „
11) № 14 Хишена на старостта	10 „
12) № 15 Захарната болестъ	8 „
13) № 16 Загадката на главобола	8 „
14) № 17 За майките	8 „
15) Наръчникъ за природно лъкуване и живееме отъ П. Димковъ, 4 тома	180 „
16) 105 плана за лъкуване разни болести, П. Димковъ	15 „
17) Очната (ирисовата) диагноза отъ Д-ръ Мадаусъ	90 „
18) Цвятно табла за ирисовата диагноза	15 „
19) Нова вегетарианска готварска книга 1110 рецепти отъ М. Димкова	60 „
20) Запекитъ и неговото лъкуване отъ Д-ръ Вандеръ подъ редакцията на Д-ръ Н. Станчевъ	40 „

Който желае да си достави отъ горните книги да ни преведе сумата чрезъ пощенска чекова с/на 2391, за да му ги изпратимъ веднага. Пощенските разноси по изпращане на книгите сж за наша сметка.